EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

9. veebruar 2006 *

Kohtuasjas C-473/04,

mille esemeks on EÜ artiklite 68 ja 234 alusel Hof van Cassatie (Belgia) 22. oktoobri 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. novembril 2004, menetluses

Plumex

versus

Young Sports NV,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas, kohtunikud J. Malenovský (ettekandja), A. La Pergola, S. von Bahr ja A. Borg Barthet,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: A. Tizzano,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Soome valitsus, esindaja: T. Pynnä,

— Rootsi valitsus, esindaja: A. Falk,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: E. O'Neill,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A.-M. Rouchaud-Joët ja R. Troosters,

olles 17. novembri 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1348/2000 tsiviil- ja kaubandusasjade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide Euroopa Liidu liikmesriikides kätteandmise kohta (EÜT L 160, lk 37; ELT eriväljaanne 19/01, lk 227; edaspidi „määrus") artiklite 4–11 ja 14 tõlgendamist.

2 Taotlus esitati kohtuvaidluses, mille esemeks on äriühing Plumexi kaebus Hof van beroep te Gent'i otsuse peale jätta hilinemise tõttu rahuldamata apellatsioonkaebus esimese astme kohtuotsuse peale nimetatud äriühingu ja äriühingu Young Sports NV vahelises kohtuvaidluses.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Määruse teise põhjenduse kohaselt on siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vaja parandada ja kiirendada kätteantavate tsiviil- ja kaubandusasjade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide edastamist liikmesriikide vahel.

4 Määruse eesmärk on kohtumenetluste tõhustamine ja kiirendamine, võttes kasutusele kohtu- ja kohtuväliste dokumentide otse edastamise põhimõtte.

5 Artikli 1 lõike 1 kohaselt kohaldatakse määrust tsiviil- ja kaubandusasjades, kui kohtu- või kohtuväline dokument tuleb kätteandmiseks edastada ühest liikmesriigist teise.

6 Määruse II peatüki õigusnormid näevad ette kohtudokumentide edastamise ja kätteandmise erinevad viisid. Peatükk koosneb kahest jaost.

7 Nimetatud peatüki esimene jagu, kuhu kuuluvad artiklid 4–11, puudutab esimest edastamise ja kätteandmise viisi (edaspidi „kätteandmine asutuste vahendusel"), mille puhul edastatakse kohtudokumendid kõigepealt otse ja võimalikult kiiresti liikmesriikide poolt määratud asutuste vahel, mida nimetatakse „edastavad asutused" ja „vastuvõtvad asutused". Seejärel annab vastuvõttev asutus dokumendi ise kätte või korraldab selle kätteandmise kas adressaatliikmesriigi seaduste kohaselt või edastava asutuse nõutud konkreetsel viisil, välja arvatud juhul, kui selline viis on vastuolus kõnealuse liikmesriigi seadustega.

8 Määruse artikli 7 kohaselt tehakse kõik kätteandmiseks vajalikud toimingud võimalikult kiiresti.

9 Määruse II peatüki 2. jagu näeb ette „[m]uud kohtudokumentide edastamise ja kätteandmise viisid": edastamine konsulaar- või diplomaatiliste kanalite kaudu (artikkel 12), kätteandmine diplomaatiliste või konsulaaresindajate kaudu (artikkel 13), postiga saatmine (artikkel 14) ja otse kätteandmine (artikkel 15).

10 Artikkel 14 täpsustab postiga saatmise osas:

„1. Igal liikmesriigil on õigus saata kohtudokumendid postiga otse teises liikmesriigis elavale isikule.

2. Iga liikmesriik võib kooskõlas artikli 23 lõikega 1 täpsustada need tingimused, millistel ta aktsepteerib kohtudokumentide saatmist postiga."

11 Liikmesriikide poolt vastavalt määruse artiklile 23 esitatud teabest (EÜT 2001, C 151, lk 4), muudetud esimese ajakohastamisega (EÜT 2001, C 2002, lk 10), tuleneb, et Portugali Vabariik nõustus kättetoimetamisega posti teel, kuivõrd see toimub tähitud kirjaga koos vastuvõtmistõendiga ja sellele on lisatud tõlge.

Siseriiklikud õigusnormid

12 Belgia kohtuseadustiku artiklist 1051 tuleneb, et kaebuse esitamise tähtaeg on üks kuu alates kohtuotsuse kättetoimetamisest.

13 Sama sätte kohaselt, koosmõjus seadustiku artikliga 55, kui ühel pooltest, kellele kohtuotsus kätte toimetati, ei ole Belgias asukohta, elukohta ega postiaadressi, pikendatakse tähtaega 30 päeva võrra, kui pool elab mõnes teises Euroopa riigis, v.a naaberriigid ja Ühendkuningriik.

14 Nimetatud seadustiku artikli 40 esimene lõik näeb ette, et nendele, kellel ei ole Belgias asukohta, elukohta ega valitud postiaadressi, saadetakse dokumendi koopia kohtutäituri vahendusel tähitud kirjaga nende elu- või asukohta välismaal ja loetakse kättetoimetatuks, kui dokument on postiteenistusele käesolevas artiklis ette nähtud vormikohase saatmiskviitungi vastu üle antud.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Portugali õiguse alusel asutatud äriühingule Plumex, kelle asukoht on Portugalis, toimetati tema aadressil selles liikmesriigis kätte Belgia esimese astme otsus kohtuasjas, mille poolteks olid nimetatud äriühing ja Young Sports NV. Otsus toimetati kätte samal ajal nii asutuste kaudu kui posti teel.

16 Plumex esitas 17. detsembril 2001 selle kohtuotsuse peale Hof van beroep'ile apellatsioonkaebuse. Nimetatud kohus jättis apellatsioonkaebuse hilinemise tõttu rahuldamata, leides, et Belgia kohtuseadustiku artiklis 1051 ette nähtud kaebetähtaeg oli lõppenud 11. detsembril 2001, kuna see oli hakanud kulgema alates esimesest õiguspärasest kättetoimetamisest, mis antud juhul toimus posti teel.

17 Plumex esitas rahuldamata jätmise otsuse peale Hof van Cassatie'le kassatsioonkaebuse, väites, et määrust oleks tulnud tõlgendada nii, et kätteandmine asutuste vahendusel on peamine kättetoimetamise viis, mis prevaleerib posti teel saatmise üle. Kaebetähtaega tuleks arvestada alates peamise kättetoimetamise kuupäevast, mis on posti teel kättetoimetamise kuupäevast hilisem, kuna posti teel saatmine on teisejärgulise tähtsusega.

18 Eeltoodut arvestades otsustas Hof van Cassatie menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas artiklites 4–11 viidatud kätteandmine on peamine kättetoimetamise viis ja artiklis 14 viidatud postiga otse saatmine on teisene kättetoimetamise viis ning esimene viis on teise viisi suhtes ülimuslik, kui mõlemad kättetoimetamised olid õigusnormidega kooskõlas?

2. Kas juhul, kui on toimunud nii kätteandmine vastavalt artiklitele 4–11 kui ka postiga otse saatmine vastavalt artiklile 14, hakkab adressaadi suhtes

kaebetähtaeg kulgema vastavalt artiklitele 4–11 toimunud kätteandmise kuupäeval, mitte vastavalt artiklile 14 toimunud kättetoimetamise kuupäeval?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

19 Esimese küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas asutuste vahendusel kätteandmine ja postiga saatmine on omavahel niisuguses hierarhilises seoses, et juhul kui mõlemad on õiguspäraselt sooritatud, on esimene viis teise suhtes ülimuslik.

20 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse sõnastuses ei viita miski sellele, et määrusega oleks kehtestatud nende kättetoimetamisviiside vaheline hierarhia. Ei määruse põhjendustes ega normides pole sätestatud seda, et määrusega kooskõlas toimunud edastamine ja kättetoimetamine oleks võrreldes asutuste vahendusel kätteandmisega madalamal astmel.

21 Peale selle tuleneb määruse laadist ja eesmärgist, et määrusega soovitakse tagada kohtudokumentide tõhus kättetoimetamine ja teatavaks tegemine, järgides adressaatide õiguspäraseid huvisid. Kui kõik määruses ette nähtud kättetoimetamisviisid

võivad põhimõtteliselt adressaatide huvide järgimise tagada, siis sellest eesmärgist lähtudes peab olema võimalik kasutada ühte või teist või korraga kahte või mitut antud juhul otstarbekamat või asjakohasemat kättetoimetamise viisi.

22 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määrus ei kehtesta mingisugust hierarhiat asutuste vahendusel kätteandmise ja posti teel kättetoimetamise vahel ning seetõttu on võimalik kohtudokumenti kätte toimetada kas ühel või teisel või korraga mõlemal viisil.

Teine küsimus

23 Teise küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, millisest kuupäevast tuleb lähtuda, et määrata adressaadi suhtes kindlaks kättetoimetamisest sõltuva menetlustähtaja kulgema hakkamise hetk juhul, kui on toimunud nii kätteandmine asutuste vahendusel kui ka kättetoimetamine posti teel.

24 Austria valitsus ja Euroopa Ühenduste Komisjon väljendavad Euroopa Kohtule esitatud märkustes kahtlust osas, mis puudutab Euroopa Kohtu pädevust sellele küsimusele vastamisel, kuna see käsitleb vaid siseriikliku õiguse tõlgendamist. Kui liikmesriik võimaldab kohtuotsuse kättetoimetamist erineval viisil, hakkab kaebetähtaeg Belgia õiguses põhimõtteliselt kulgema alates esimesest õiguspärasest kättetoimetamisest. See hetk määratakse kindlaks vastuvõtva liikmesriigi õiguse kohaselt ja igal juhul siseriikliku õiguse kohaselt.

25 Siinkohal on sobiv meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab ainult see liikmesriigi kohus, kuhu hagi esitatakse ja kes peab asjas otsuse tegema, otsustada iga konkreetse asja eripärast lähtudes, kas otsuse tegemiseks on vaja eelotsust küsida ja kas tema poolt Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimustel on asja otsustamisel tähtsust. Järelikult juhul, kui eelotsuse küsimused käsitlevad ühenduse õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud neile vastama (vt eelkõige 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: Preussen-Elektra, EKL 2001, lk I-2099, punkt 38, ja 22. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-18/01: Korhonen jt, EKL 2003, lk I-5321, punkt 19).

26 Teine küsimus puudutab erinevate määruses ette nähtud kättetoimetamisviiside vahelist seost ja käsitleb seega ühenduse õiguse tõlgendamist.

27 Seega on Euroopa Kohus kohustatud otsuse tegema.

28 Põhiküsimuse osas selgub kõigepealt esimesele küsimusele antud vastusest, et asutuste vahendusel kätteandmise ja posti teel kättetoimetamise vahel ei ole hierarhiat.

29 Järgmiseks tuleb märkida, et selleks, et mitte muuta kättetoimetamisviise reguleerivaid määruse norme sisutühjaks, tuleb kõik nende viiside õiguspärase sooritamisega seotud õiguslikud mõjud arvesse võtta sõltumata sellest, et hiljem jõuab lõpuni ka mõni muu kättetoimetamisviis.

30 Lõpuks on sobiv märkida, et vastavalt teisele põhjendusele on määruse eesmärk kiirendada kätteantavate kohtudokumentide edastamist ja sellest tulenevalt ka kohtumenetlust. Kui menetlustähtaja arvutamiseks võetakse arvesse kõnealuse dokumendi esimene kättetoimetamine, on dokumendi adressaat — kelle suhtes seda tähtaega kohaldatakse — kohustatud tegema kohtutoimingud varem, mis võib pädeval kohtul võimaldada lühema tähtaja jooksul otsust teha.

31 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et juhul, kui korraga toimub mitu määrusele vastavat kättetoimetamist, tuleb arvesse võtta see, mis tehti esimesena. Mitte miski määruses ei takista sellise seisukoha võtmist seoste kohta asutuste vahendusel kätteandmise ja posti teel kättetoimetamise vahel. Kui korraga on kasutatud mõlemat kättetoimetamisviisi, tuleb selleks, et määrata adressaadi suhtes kindlaks kättetoimetamisest sõltuva menetlustähtaja kulgema hakkamise hetk, lähtuda posti teel kättetoimetamise kuupäevast, kui see oli esimene.

32 See järeldus ei kahjusta mingil määral kohtudokumendi adressaadi huvisid, kuna esimene õiguspärane kättetoimetamine võimaldab tal tõhusalt dokumendi sisuga tutvuda, jättes tema kasutusse piisava ajavahemiku kohtutoimingute tegemiseks. Asjaolu, et talle hiljem toimetatakse teisel viisil kätte sama kohtudokument, ei muuda mingil moel asjaolu, et nõuded olid juba esmasel kättetoimetamisel täidetud.

33 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et kui on toimunud nii kätteandmine asutuste vahendusel kui ka kättetoimetamine posti teel, tuleb selleks, et määrata adressaadi suhtes kindlaks kättetoimetamisest sõltuva menetlustähtaja kulgema hakkamise hetk, lähtuda esimese õiguspärase kättetoimetamise kuupäevast.

Kohtukulud

34 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrust (EÜ) nr 1348/2000 tsiviil- ja kaubandusasjade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide Euroopa Liidu liikmesriikides kätteandmise kohta tuleb tõlgendada nii, et see ei kehtesta mingisugust hierarhiat artiklites 4–11 ja artiklis 14 sätestatud edastamis- ja kättetoimetamisviiside vahel ning seetõttu on võimalik kohtudokumenti kätte toimetada kas ühel või teisel või mõlemal viisil korraga.**

2. **Määrust nr 1348/2000 tuleb tõlgendada nii, et kui on toimunud nii artiklites 4–11 sätestatud kätteandmine kui ka artiklis 14 sätestatud edastamine, tuleb selleks, et määrata adressaadi suhtes kindlaks kättetoimetamisest sõltuva menetlustähtaja kulgema hakkamise hetk, lähtuda esimese õiguspärase kättetoimetamise kuupäevast.**

Allkirjad